

Mayıs 2012

Önleyebilirdik, önleyemedik!

Bazı olayları okuduğumuzda filmi geriye doğru sarabilir ve bu sonucun nasıl önlenebileceğini adım adım belirleyebiliriz. Bu belirleme, benzer durumların tekrar etmemesi için yapılması gerekenleri de gösterir aynı zamanda. Dolayısıyla hem geçmişe hem de geleceğe doğru sorumluları ve sorumlulukları tespit etmemizi sağlar. Bir çocuğun zarar gördüğü her olaya bu bakış açısı ile bakmak devletin, toplumun ve hepimizin çocuklara karşı sorumluluğudur. İşte size bu gözle baktığımızda çok şey anlatacak mayıs ayı haberlerinden bazıları:

Yaşam hakkı ihlali...

* [Adana](#)'da boğazı sıkılarak öldürülen 17 yaşındaki lise öğrencisinin babası, 23 yaşındaki cinayet şüphelinin kızını daha önce 2 kez kaçırdığını, [polise ve savcılığa şikayetçi olmalarına rağmen hiçbir önlem alınmadığını öne sürdü](#).

* Zonguldak'ın Devrek İlçesi'nde ilköğretim okulu öğrencisi [14 yaşındaki kız çocuğu kendisini taciz eden 56 yaşındaki bir adam tarafından pompalı av tüfeği ile vurularak öldürüldü](#). Üstelik arka planında [bir yetişkinin çocuk istismarı niteliğindeki eğilimi var](#).

* [Pazaryeri İlçesi'nde bir ilköğretim okulu öğrencisi, arazide ölü bulundu](#).

* Annesinin evinden geç geldiği için çıkan tartışma sonucunda [eşini bıçaklayarak, 25 günlük oğlunu da duvara çarparak öldüren M.B. tutuklandı](#). [Denizli'de anne ve babası evde olmayan 4 yaşındaki çocuk evinde ölü bulundu](#).

* Çocukların ihtiyaçlarının ve güvenliğinin dikkate alınmaması sonucunda [6 Kuran kursu öğrencisi de İskenderun'da hayatını kaybetti](#).

Erken evlilikler ve cinsel istismar olayları...

* 12 yaşında bir çocuk babası tarafından 8 ay önce 26 yaşındaki bir kişi ile imam nikahıyla evlendirilmiş ve şu anda 3,5 aylık hamile. [Bu durum, evlendirilen çocuk babası tarafından bir davada tanık olarak gösterilince ortaya çıkmış](#). 12 yaşında bir kız çocuğu, okula gönderilmiyor, fark edilmiyor; evlendiriliyor, fark edilmiyor; hamile kalıyor, fark edilmiyor; bütün bunlara sebep olan baba bu çocuğu mahkeme önüne tanık olarak çıkartmaktan korkmuyor. [Bunların hepsi sorunu anlatmaya yetmiyor mu?](#)

* [Afyonkarahisar'ın Çay İlçesi'nde 3 yaşındaki erkek çocuğu evinin önünden kaçırıldı, cinsel istismara maruz kaldı](#).

* [Osmaniye'nin Kadirli İlçesi'nde bir lisenin müdürü, kız öğrenciye cinsel tacizde bulunduğu iddiasıyla tutuklandı](#). [Eğitim çalışanlarının bu tür olaylara karışma sıklığı özel bir dikkat gerektirir yoğunlukta değil mi?](#)

* Erzincan'da 15 yaşındaki bir kız çocuğu 19 yaşındaki bir genç ile evlendirilmiş. [Gencin 35 yaşındaki babası kız çocuğuna cinsel istismarda bulununca oğlu tarafından bıçaklanmış](#).

* 1.5 yıl önce Konya'da 14 yaşında bir kız çocuğuna cinsel istismarda bulunan iki kişinin, [çocuğun olayı öğrenen annesini ihbarda bulunmasını önlemek için öldürdüğü anlaşıldı.](#)

* Ankara'da sosyal paylaşım sitelerinden irtibat kurdukları yabancı uyruklu kadınları iş bulma vaadiyle Türkiye'ye getirip fuhuşa zorladıkları iddia edilen çetenin [17 yaşındaki bir kız çocuğunu 'lise öğrencisi istiyorum' diye sipariş veren 66 yaşındaki emekli öğretim üyesine sattığı öne sürüldü.](#)

* [Bir kamyon şoförü, ilköğretim öğrencisi 3 kız çocuğuna sözlü ve fiili tacizde bulunduğu iddiası ile gözaltına alındı.](#)

* Samsun'da zihinsel engelli olmasından faydalandığı [11 yaşındaki bir kız çocuğunu farklı zamanlarda iki kez taciz ettiği iddia edilen 50 yaşındaki adama 27,5 yıl hapis cezası verildi.](#)

* Ankara Güdül'de bulunan bir [özel ortaöğretim erkek öğrenci yurdunda kalan 13 öğrencinin cinsel istismar ve tacize maruz kaldığı iddia edildi.](#)

* Adapazarı'nda bir lisede [14 yaşındaki kız öğrenciye cinsel istismarda buldukları iddia edilen yaşları 14 ile 17 arasında değişen 14'ü öğrenci 16 kişi gözaltına alındı.](#)

* Diyarbakır'da 16 yaşındaki bir kız çocuğu, [polislin yaptığı fuhuş baskınında annesi tarafından fuhuşa teşvik edildiği ortaya çıkınca korumaya alındı.](#)

* Samsun'da geçen yıl iki dayısının tecavüzüne uğrayıp düşük yapan genç kız 'rıızamla olmadı ama şikayetçi değilim' deyince [mahkeme iki dayıyı tecavüzden bırakıp tehditten 1 yıl 8'er aya mahkum etti.](#) Bu uygulamaya sebep olan TCK 103-105. maddeleri 2005 yılında TBMM tarafından yazıldı, oylandı ve [bu sonucun doğacağı bilinmesine rağmen kabul edildi.](#)

* Samsun'da kaldığı yurttan kaçtığı ileri sürülen 16 yaşındaki bir kız çocuğu, erkek arkadaşının kendisine ev tuttuğunu ve burada tecavüz ettiğini, şikayetçi olmaması için de silah çektiğini iddia ederek şikayetçi olunca, erkek arkadaşı gözaltına alınarak "alıkoymak, cinsel istismar ve silah taşıma" suçlarından Samsun Adliyesi'ne sevk edildi. [Şikayette bulunan kız çocuğu kızdığı için yalan söylediğini ve iftira attığını söyleyince erkek arkadaşı serbest bırakıldı.](#) Bu bakış açısını değiştirmeden, yani ["taflardan biri yetişkin olunca çocuğun rızasının olup olmamasına bakılmaz"](#) diyecek bir anlayış geliştirmeden çocukları cinsel istismardan korumak mümkün mü?

Fiziksel ve duygusal istismar...

* [Manisa'nın Soma İlçesi'nde işsizlik nedeniyle bunalıma giren 39 yaşındaki İ.C., ikinci eşinden olan 9 yaşındaki kızının boğazına bıçak dayadı.](#) Bölgeye özel [harekat](#) polisleri gönderilirken, yaklaşık 9 [saat](#) süren korku dolu anlar, öfkeli babanın ikna edilmesiyle sona erdi.

* Zonguldak'ın Kilimli Beldesi'ndeki Sevgi Bağı Eğitim Uygulama Okulu'nda [ücretli olarak görev yapan beden eğitimi öğretmenin, derse girmek istemeyen 12 yaşındaki otistik öğrencinin başına pet şişeyle, bacağına da ayağı ile vurması,](#) okulun karşısındaki Bülent Ecevit Üniversitesi Zonguldak Meslek Yüksekokulu öğrencileri tarafından cep telefonuyla görüntülendi.

* Yanlarında çalışan [16 yaşındaki çırağı hırsızlıkla suçlayıp önce dağlık bir alanda döven ardından arabanın arkasına bağlayarak sürüklediği iddia edilen 4 kişi gözaltına alındı.](#) "[İşyerinde 19 Yaş ve Altındaki Çocuk Ve Gençlere Yönelik Şiddet Araştırması](#)" işyerinde çocuk ve gençlerin maruz kalabilecekleri şiddetinsadece kaza dışı yaralanmalarla sınırlı olmadığını gösteriyor. İşyerinde şiddete uğrayan çocukların [%55,6'sının fiziksel şiddete, %44,4'ünün ise cinsel suça maruz kaldığı iddia ediliyor.](#)

Yaşam alanlarındaki tedbirsizlikler...

* [Çocukların şiddet içeren gösterilere katılmaları engellenemediğinden](#) 14 yaşındaki bir çocuk Adana'da bir gösteride [benzin dolu şişeyi elinden düşürünce alevler içinde kalıp karın bölgesinden yaralandı.](#)

* İstanbul Şişli'de annesiyle yürüyen [6 yaşındaki Deniz Kap. üstü açık bırakılan kanalizasyona düştü.](#) Sol bacağı kırılan çocuk hastanede tedavi altına alındı.

* Burhaniye'de serinlemek için [Karıncı Deresi'ne giren biri 6 diğeri 7 yaşında iki arkadaş boğularak yaşamını yitirdi.](#)

* 3 yaşında bir çocuk birdenbire yemek yememeye başlayınca götürüldüğü hastanede çekilen göğüs röntgeninde [lityum saat pili yuttuğu anlaşıldı.](#)

* [Şırnak'ta 5 metre derinlikteki süs havuzuna düşen 5 yaşındaki çocuk hayatını kaybetti.](#)

* [Çocukların ihtiyaçlarına uygun oyun alanların bulunmaması onları pek çok tehlikeye karşı korumasız bırakıyor. Gaziantep'te, çocukların sokakta oynarken çıkardıkları sestən rahatsız olan ve pompalı tüfikle rastgele ateş eden kişinin, oğlunu ve komşusunun misafirini yaraladığı iddia edildi.](#)

Suçta sürüklenme...

* [İstanbul'da 17 yaşındaki lise öğrencisi bir kız çocuğu arkadaşını ve annesini bıçaklayarak ölmelerine sebebiyet verdi](#)

Bir şey yapmalı!

Bazı olaylar ise bir işaret fişeği görevini görüyor. O ana kadar fark edilmemiş tehlikeleri fark etmemizi sağlayan bu olaylar sonrasında hiçbir şey olmamış gibi hayata devam etme becerisini gösterebilmek, bu olayların işaret ettiği tehlike ile karşı karşıya olan çocuklara karşı sorumluluğumuz açısından en hafifinden ihmaldir. Aşağıda yer alanlar mayıs ayında yayımlanan, işaret fişeklerini konu edinmiş haberlerden örnekler:

* [1 Mayıs kutlamalarının İstanbul'daki adresi Taksim oldu.](#) Taksim meydanındaki Cumhuriyet Anıtı 6 vinçle ve bariyerle çevrildi. 2 bini çevre illerden olmak üzere 20 bin polis görev yaptı. Bir şeyi kutlamak ya da protesto etmek için meydanlarda toplanmak, yürümek ve gösteri yapmak herkes için bir hak. [Çocuklar için de.](#) 1 Mayıs, yıllardır bu hakkı kullanma mücadelesinin sembolü oldu. O nedenle [tam da şimdi çocukların ifade özgürlüklerini kullanma olanakları hakkında düşünmemiz gerekiyor mu?](#)

* Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı işbirliğiyle düzenlenen Okul Sütü Programı kapsamında [ilköğretim okullarına süt dağıtımına başladığı gün Türkiye'nin pek çok yerine birçok çocuk süttten etkilenme veya zehirlenme nedeniyle hastaneye kaldırıldı](#). Okulda dağıtılan sütün etkileme potansiyelinin öngörülmemiş olması; olay sonrasında yöneticilerin yaptığı açıklamalar, [çocuk sağlığı ve güvenliği konusu üzerinde çalışmanın önemini ortaya koydu](#).

* Milli Eğitim Bakanlığı 'Okul Sütü - Akıl Küpü Projesi' kapsamında 7,2 milyon öğrenciyeye süt dağıttı. [Ancak süt dağıtılan okullar arasında azınlık okulları yoktu](#). Projenin özel okulları kapsamadığı, azınlık okulları da özel okul kapsamında olduğu için süt dağıtılmadığı ortaya çıktı. Azınlık okullarının özel okul sayılmasının neden olduğu [bu farklı uygulamanın başka alanlarda da söz konusu olup olmadığının incelenmesi gerekir](#).

* Eşinin tutuklanması üzerine yaşları 4 ile 16 arasında değişen 7 çocuğu ile yalnız kalan ve bu nedenle yardım alabilmek için Kaymakamlık ve Belediye Başkanlığı'na müracaat eden [45 yaşındaki kadının nüfusa kayıtlı olmadığı, yardım ihtiyacı incelenirken anlaşıldı](#). Saklı nüfus, bütün hakların ihlali ve istismara karşı tamamen korumasız kalmayı ifade ediyor. Bu örnek üzerine [hamilelik ve sonrasında takibini sağlayacak bir sistemin kurulmasının ne kadar acil bir ihtiyaç olduğu bir kez daha ortaya çıkıyor](#).

* Vücuttaki organların büyümesine neden olan genetik mukopolissakaridoz (MPS) hastalığı bulunan [4 yaşındaki Eyüp Can Özkaya'nın tedavisi Sosyal Güvenlik Kurulu Sağlık Uygulama Tebliği'nde yer alan "ileri derecede zeka geriliği saptanan hastalarda tedaviye başlanmaz, tedavi başlanmış ise sonlandırılır" ibaresine dayanılarak durduruldu](#). MPS Derneği Başkanı Nalan Çetin, IQ testinden geçemediği için en az 10 çocuğun tedavisinin kesildiğini dile getirerek, şu an ilacı devlet tarafından karşılanan çocukların da bu riskle karşı karşıya kaldığını belirtti. [6 yaşındaki Ozan Barış Sanlısoy'un ise atipik otizmlili olduğu gerekçesi ile okula kaydının yapılmadığı bildirildi. Bütün bu uygulamalar, engelliler ile ilgili mevzuatın acilen gözden geçirilmesine ihtiyaç olduğunu ortaya koyuyor](#). Ozan Barış Sanlısoy'un ailesinin başlattığı hukuk mücadelesi ve [kampanyaya](#) verilecek destek bu bakımdan da çok önemli.

* Kilis'in bir köyünde yaşayan bir çiftin, yaklaşık 4 yıl önce dünyaya gelen birinin başı olmayan yapışık ikiz kız bebekleri Adana'daki Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi'nde tedavi altına alınmış. Bebeklerden biri normal gelişimini sürdürürken, diğeri ise başı olmadan kardeşinin göğüs ve karnına yapışık olarak kol ve bacakları kardeşine göre daha az gelişebilmiş. 2 Mayıs'ta Çukurova Üniversitesi'nde gerçekleştirilen ameliyat ile ikizler birbirinden ayrıldı. [Ancak, bu süre zarfında anne-babası tarafından ziyaret edilmeyen çocuğun kime teslim edileceği bilinmiyor](#). Bu olay hastane ve sosyal hizmet işbirliğinin gerekliliğini, aynı zamanda da aileye psiko-sosyal destek sağlamanın önemini ve eksikliğini ortaya koyuyor. O nedenle de bir işaret fişeği olarak kabul edilmeli ve hastane sosyal hizmetlerinin geliştirilmesine öncülük etmelidir.

* İstanbul'a gitmek için Mersin'deki ikametinden trenle Adana'ya gelen [down sendromlu 13 yaşındaki çocuk Mersin Otogarı'nda bir lise öğrencisinin fark etmesi sonucu ailesine teslim edildi](#). Adana'da fark edilmemiş olduğu gibi ya Mersin'de de fark edilmeseydi? [İlk fark etmesi gerekenler, çocuğun karşılaşması mutlak olan bilet satıcıları değil mi?](#)

* Giresun'daki HES inşaatında meydana gelen kazada ölen 4 işçiden biri olan [16 yaşındaki Eren Erdem'in sigortasız çalıştırıldığı ortaya çıktı](#). Çocukların tehlikeleri işlerde

çalıştırılmasını engellemek üzere yapılan çalışmaların eksikliğini ortaya koyan bu olay üzerine [çalışan çocuklar ve işyerlerinin denetimi konusunun yeniden ele alınması gerekiyor](#).

* 2003 yılında bebeğini bir apartman boşluğuna bırakan bir kadın, 6 yıl sonra onu evlat edinen aileden geri almak için dava açmış. Yerel mahkeme çocuğun evlat edinen ailede kalmasına karar vermiş; ancak Yargıtay kararı bozup, 'biyolojik anneye verilsin' demiş. [Yerel mahkemedeki hakim diretince son sözü Yargıtay Hukuk Genel Kurulu söylemiş](#): "Çocuk, doğuran annede değil, emek verip büyüten annede kalacak." Her çocuğun, anne-babasını bilme ve onlar tarafından bakılma hakkı [BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme](#) (ÇHS 7) ile çocuğa tanınan haklardan biri. Anı zamanda da çocuğun yararı aksini gerektirmedikçe anne-babasından ayrılmama hakkı (ÇHS 9) var. Terk etmiş bir anne ve evlat edinerek çocuğa bakmış ve büyütmüş bir anne-baba arasında çocuğun kiminle birlikte yaşayacağına ilişkin tartışma genellikle hangisinin daha çok anne-babalığı hak ettiği üzerinden yürüyor. [Oysa bu tartışmanın, çocuğun yararına uygun seçimi belirlemek amacıyla yönelik olması gerekmiyor mu?](#)

Düşünmeli, dikkat etmeliyiz!

Çocukların zarar görmesi doğrudan onlara yönelmiş tehlikeler ile mücadele ederek önlenemiyor. Genel olarak toplumu veya sadece yetişkinleri ilgilendiren ya da çocuklara yönelik hizmetlere ilişkin kararlar alınırken, bu kararların çocuğa etkisini değerlendirmek gerekiyor. Çocukların zarar gördüğü olayların önemli bir kısmı bu dikkatin eksikliğinden kaynaklanıyor. Adeta kaş yapalım derken göz çıkarttığımız durumlara örnek teşkil edecek mayıs ayı haberlerini sıralıyoruz aşağıda:

* OECD tarafından yayımlanan "Bir Bakışta Eğitim (Education at a Glance) 2011" başlıklı rapora göre, [Türkiye'de 15-19 yaş grubundaki gençlerin %43,7'si eğitimden dışlanmış durumda](#).

* Milli Eğitim Bakanlığı lise yönetmeliğini yeniliyor. [Yeni düzenlemeye göre](#), ders süreleri 5 dakika azalıyor, devamsızlık izni artıyor, sınıf geçmek kolaylaşıyor ve liseye devam ederken evlenmenin eğitime devamı engelleyeceğini öngören düzenleme yürürlükten kaldırılıyor. [Çocuğun eğitim hakkının kısıtlanmasını engelleyen düzenlemeler elbette desteklenmeli](#), ancak erken evlilik sorununun bu kadar yaygın olduğu bir ülkede bu tür düzenlemelerin bütün etkileri dikkate alınarak yapılmasına ihtiyaç var.

* Mevzuata göre, özel öğretim kurumlarının 2012-2013 eğitim öğretim yılı ücretini 31 Mayıs 2012 tarihine kadar açıklamaları gerekiyor. [Okul kademeleri arasında en yüksek ücret anaokulları için alınıyor](#). Anaokullarına giden öğrenciler için kullanılan eğitim materyallerinin maliyetlerinin yüksek olması ve beslenme giderleri nedeniyle ücret diğer kademelere göre daha yüksek belirleniyor. [Ankara](#)'daki anaokulları arasında en yüksek ücret, TED [Ankara Koleji Vakfı Anaokulu](#) için belirlendi. Anaokulunun 2012-2013 fiyatı KDV dahil 42 bin TL. Özel okulların bu yapılarının [ilköğretimin parasız ve fırsat eşitliği temelinde sunulması ilkesi](#) çerçevesinde [aileen değiştirilmesi gerekiyor](#).

* Eğitimi kademeli olarak 12 yıla çıkartan ve okullara 'seçmeli' Kuran dersi getiren yeni düzenlemenin Meclis'te kabul edilmesinden birkaç gün sonra Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile Hayrat Vakfı arasında protokol imzalandı. [Protokol, Kuran öğretimine önemli değişiklikler getiriyor](#). Şimdiye kadar Kuran kurslarını Diyanet İşleri Başkanlığı açıyordu ve denetleniyordu. Hayrat Vakfı ile MEB arasında imzalanan protokolda ise Diyanet tamamen

devre dışı bırakılmış. 'Özel' kursların denetiminin MEB tarafından yapılması öngörülmüş. Hayrat Vakfı tarafından düzenlenen kurslarda, kursiyerlerden ücret alınmayacak ve her eğitim faaliyeti sonrasında kursu başarıyla bitirenlere belge verilecek. Vakıf, ilk aşamada 300 merkez açarak Osmanlıca ve Kuran eğitimi vermeyi, daha sonra da bu rakamı 900'e çıkarmayı planlıyormuş. Vakıf ayrıca Halk Eğitimi Merkezleri'ni kullanılabilecekti. [Konya'da Kuran kursunda meydana gelen patlama](#), [İskenderun'da Kuran kursu öğrencilerinin gezi sırasında boğularak yaşamlarını kaybetmeleri](#), bu kursların çocuk güvenliği konusunda ehil bir yönetime sahip olmadıklarını düşündürüyor. Öte yandan din eğitimi çocuk gelişimine uygunluğu bakımından dikkatle verilmesi gereken bir eğitim. Geçen ay içinde yapılan bir değişiklik ile [Kuran kurslarında 12 yaş sınırı da kaldırılmıştı](#). Bu nedenle asıl önemlisi bu kursların, hem eğitim ortamları (eğitimciler, fiziksel koşullar vb.) hem de eğitimin içeriği bakımından hangi esaslar ile denetleneceği.

* Lisans yerleştirme sınavına kısa bir zaman kala [üniversite yerleştirme puanlarının hesaplanma yöntemi değiştirildi](#). Artık yerleştirme puanı hesabında okulların başarısı dikkate alınmayacak; yalnızca bireysel başarı önemli olacak.

* Gençlik ve Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yaz aylarında 9 ayrı ilde açılacak kamplarda 6 yıldan beri yapılan karma uygulamadan vazgeçilerek, [kız-erkek ayrımı getirildi](#). Çocukların kendi yaşlıları ile karşı cinsi tanınmaları engellenirse, çocuklar istismara karşı daha korumasız hale gelmezler mi? Çocuk koruma yaklaşımı bakımından bu kadar önemli bir kararın [konunun uzmanlarınca tartışılması ve gerekçelerinin kamuoyuna açıklanması](#) gerekmez mi?

* Kız çocuklarına ve kadınlara karşı şiddetin ciddiyetini ortaya koyan bir araştırma yayımlandı. Bu verilere rağmen politika ve uygulamada ciddi değişiklikler gerçekleştirmemek, göz yumma ve görmezden gelmek suretiyle işbirliği olmaz mı? [BM'nin \(UN Women 2011\) 86 ülkeyi kapsayan araştırma raporunda yer alan verilere göre](#), 15 ile 44 yaş arası kadınlara yönelik şiddet; kanser, trafik kazaları, sıtma ve savaşların tamamının neden olduğu ölüm ve sakatlıklardan daha fazla ölüm ve sakatlığa neden oluyor. Raporla yer verilen Adalet Bakanlığı verilerine göre ise Türkiye'de de durum gittikçe ağırlaşıyor. Son yedi yılda mahkemelerde açılan dava sayısı 12 bin 768. Son bir yılda ise 26 bin kadına, öldürmek için saldırıda bulunuldu.

* Yukarıdaki araştırma sonucu ile Valiliklerin, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesindeki "kadına ve aile bireylerine yönelik şiddete" ilişkin alt komisyona, [2008-2011 yıllarına ait polis merkezlerine ve jandarma karakol komutanlıklarına aile içi şiddet olayları kapsamında yapılan başvurulara ilişkin gönderdiği bilgileri](#) birlikte değerlendirmek gerekir. Kolluk kuvvetlerine yapılan başvurulara göre, en çok aile içi şiddetin yaşandığı il Bilecik olmuş. İstanbul, aile içi şiddette 10 bin 207 rakamıyla 65. sırada yer almış. Erzurum, İzmir, Kastamonu, Kırşehir, Van ve Batman'daki aile içi şiddet olaylarının ise düştüğü, en yüksek düşüşün Batman'da yaşandığı iddia edildi. Bu ilde 2008'de 163 şiddet olayı gerçekleşirken, geçen yıl bu rakam 51'e inmiş. Şiddet olaylarının bildirimine ilişkin bu sayıların, şiddet olaylarını ifade etmediğine dikkat edilmesine; bu bağlamda da sayılarda meydana gelen düşüşün sebeplerinin araştırılmasına ihtiyaç var. Bildirimler acaba neden düştü? Olaylar azaldığı için mi, şikayetten korkulduğu için mi, bildirilen şikayetler rapor edilmediği için mi? Bildirimlerin düşmesini, olayların azalmasına bağlayacak yeterli veriye sahip miyiz?

* 'Aileye Dönüş Projesi', yetiştirme yurtlarında kalan çocuk sayısını düşürdü. Devlet, maddi durumunun kötü olması sebebiyle çocuğuna bakamadığı için yuvaya bırakmak zorunda kalan

ailelere, çocuk başına 463 TL destek verdi. [7 yılda 8 bin 314 çocuk evine döndü](#). Çocukların eve döndürülmesinde verilen ekonomik destek kadar aile becerilerinin güçlendirilmesi de ve geri dönüşün sonuçlarının izlenmesi de önemli. [Bu nedenle dikkat etmek gerekir](#); geri döndürülen çocukların güvenlikleri, eğitimleri ve aile bağlarının durumu nedir?

* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın bu ay içerisinde iki soru önermesine verdiği yanıt, [kadın ve çocuğa yönelik şiddet ile mücadele ve koruma için veriye dayalı planlama ihtiyacını ortaya koyar nitelikte](#):

* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin, MHP Hatay milletvekili Şefik Çirkin'in yazılı [soru önermesine](#) verdiği [yanıtta](#), bakanlık envanterinde kadın cinayetlerinin son 10 yılda arttığına ilişkin net bir verinin bulunmadığını ve farkındalığı arttırmaya yönelik çalışmaların sürdüğünü [bildirmiş](#).

* BDP Milletvekili Levent Tüzel'in [soru önermesine](#) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca verilen [yanıtta](#) koruma, destek hizmeti ve aynı ve nakdi yardım yapılan çocuk sayısının 56 bin 523; bu çocuklara nitelikli bilimsel hizmet sunabilecek kadrolu psikolog sayısının 15, sosyal çalışmacı sayısının 31, çocuk gelişimcisi sayısının 38, öğretmen sayısının ise 99 olduğu bildirilmiş.

* Türkiye çapında 34 ayrı derneğin bir araya gelmesinden oluşan 'Ayrımcılığı Önleme ve Mücadele Platformu' tarafından [9 ilde yapılan bir ankete göre](#), engelliler toplu taşıma araçlarında, okullarda, restoran, sinema ve kafelerde ayrımcılığa uğruyor.

* Save The Children Vakfı anne sağlığı, eğitim, aile planlaması, doğum öncesi bakım, doğum mekanı, sakat ve ölü doğumlar gibi göstergeleri dikkate alarak 165 ülkeyi kapsayan bir [araştırma](#) yaptı. Bu araştırmanın sonuçlarına göre [Türkiye, anne-çocuk sağlığında 165 ülke arasında 90. sırada](#). Anne-çocuk sağlığının göstergeleri, [çocuğun yaşam hakkının](#) temellerini oluşturan kriterlerden oluşuyor. Dolayısıyla, 165 ülke arasında 90. sırada olmak demek doğumun kendisinin riskli olması anlamına geliyor. O nedenle de Devletin, anne adaylarını [yeni bebekler doğurmaya teşvik etmeden](#) önce, bu [araştırmanın ortaya koyduğu sonuçları değiştirecek yatırımların planlanması gerekiyor](#).

* Başbakan Adana Valiliği ziyaretinde kendisine "Sayın Başbakanım siz 3 çocuk dediniz 3 yaptım, 3 çocuk da yetmez 4 çocuk yapın dediniz, 4 çocuk yaptım" diyen [memuru tebrik etti](#). Anne-babanın çocuğa yeterli yaşam standardı sunma, Devletin de onları bu görevlerini yerine getirirken destekleme yükümlülüğünün maliyetine hiç dikkat çekmeden çok çocuk politikası izlenmesi, [çocuğa verilen değer bakımından üzerinde düşünülmesi gereken bir politikadır](#). [Başbakan'ın kürtajin bir nevi cinayet olarak kabul edilmesi ve yasaklanması gerektiğine ilişkin açıklaması](#) üzerine başlayan kürtaj tartışmasında dile getirilen "eğer yasak getirilecek olursa istenmeyen gebeliklerden doğacak çocuklara devlet bakar" gibi [açıklamalar](#), çocuğun yaşama hakkının kapsamı üzerinde [daha fazla düşünülmesi gerektiğini ortaya koyar nitelikte](#).

Bu ay çocuklar için ne yaptık?

Yazının buraya kadar olan kısmında çocuklara zarar vermiş veya verme riski taşıyan ve bu özellikleri ile haber olan olayları ele aldık. Ancak toplumsal hayatımızda çocukla ilgili olup bitenler bunlardan ibaret değil. Bir de olumlu bir gelişme olarak haberlere konu olan olaylar var. Çocuklara yönelik yapılan çalışmaların ve hizmetlerin de takip edilmesi, hem hiçbir şey yapılmadığı düşüncesinden kaynaklanan umutsuzluğu yıkmak hem de yapılanlar

üzerinde bir toplumsal denetim oluşturmak bakımından önemlidir. Yazının bu bölümünde farklı sektörleri ilgilendiren gelişmeler ve yeni hizmet modellerine ilişkin haberlere yer veriyoruz.

* Çocuklar Gülerek Uyansın Projesi [gece alt ıslatma problemi yaşayan çocukları ve ailelerini bilinçlendiriyor.](#)

* Garanti Emeklilik'in İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Boğaziçi Üniversitesi iş birliği ile yürüttüğü, okul saatleri dışında para karşılığı çalışan ilköğretim öğrencilerine yönelik ["İşimiz Okumak" projesi ile 200'ün üzerinde çocuk çalışmayı bırakarak tamamen okullarına döndü.](#)

* Çocuk hakları alanında çalışan Ankara merkezli Gündem Çocuk Derneği, Van'da depremden etkilenen çocukların hayata katılımlarını artırmak amacıyla ["Erciş'in Genç Sesi" projesini hayata geçirdi.](#) Proje kapsamında, [12-18 yaş arasındaki Ercişli çocuklar, Van'daki hayatı haberci gözüyle aktarıyor.](#)

* Sulukule Çocuk Sanat Atölyesi, yıkım sürecinde olan mahallenin çocuklarına sanat ve eğitime katkı yolu ile destek veriyor. [Bu çalışmaların örnek sonuçlarından biri mahalleli çocukların kurdukları Rap Grubu: Tahribad-ı İsyan.](#) Grubun, Uluslararası Af Örgütü'nün şu an farklı ülkelerde ikamet eden Roman müzisyenlerin şarkılarına yer verdiği iki CD'lik 'Listen to the Roman Rights'ta (Romanların Haklarını Dinleyin) bir şarkısı var. Aynı zamanda da 5-7 Mayıs'ta Londra'da yapılan büyük hip hop festivali Breakin Convention'a çağırılmışlar.

* Milli Eğitim Bakanlığı, ilköğretim 1. sınıf öğrencilerini karne stresinden kurtarmak için, notla değerlendirme yapılmamasına yönelik çalışma başlattı. [Öğrenciler karnelerinde notla değil, davranış puanları ile değerlendirilecek.](#)

* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın kuruluşuna ilişkin esasları düzenleyen 08.06.2011 tarihli Kanun Hükmünde Kararname gereğince, Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelikte [değişiklik yapıldı.](#) Değişiklik yönetmeliğinin yayımlanmış olması, [kanun hükmünde kararnamenin yürürlüğe girmesinden sonra doğan karmaşayı gidermek için Bakanlığın attığı önemli bir adım.](#)

* Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, belediyenin Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen Engelliler Haftası etkinliğinde [çocuklarla çuval ve halat çekme yarışı yapıp, futbol oynadı.](#) [Bir belediye başkanının hem çocuğa hem de engellilik konusuna ilgi göstermesinin konunun kamuoyuna yansımaya etkisini göstermek bakımından güzel bir örnek.](#) Bu örnek acaba yerel yönetimlerin kentin çocukların ve engellilerin gereksinimlerine uygun biçimde planlanması ve bu kapsamda özellikle çocuk koruma konusundaki sorumluluklarını hatırlamalarına da vesile olacak mı?

* CHP İstanbul milletvekili Sezgin Tanrıku, Adalet Bakanlığı tarafından yanıtlanmak üzere verdiği soru önergesinde, "TMK mağduru çocukların ailelerinden tazminat talep edildiğini öğrendiklerini belirtti ve tutuklu veya hükümlü bulunan veyahut beraat etmiş olan kaç çocuk ve ailesinin tazminat cezası ödemeye mahkum edildiğini" [sordu.](#)

Bu sözlerin takipçisi olalım!

Yazının bu bölümüne kadar gelmişseniz yorulmuşsunuz ve sormuşsunuzdur: Ne çok sorun var, iyi bir şey derken bile altından bir eleştiri çıkıyor. Ne olacak bu çocukların ve bu memleketin hali, yok mu bunun bir çaresi diye. Siyasetçiler veya bürokratlar tarafından çocukları ilgilendiren konularda verilen sözler, bu ruh hali içerisindekilerin yüreğine bir su serpiyor. Ama olaylar ve eleştiriler arttığında dile getirilen bu taahhütler bazen unutulup gidiyor. Bu bölümde bu sözlerle yer veriyoruz ki, takipçisi olalım ve hayata geçirilmelerini sağlayalım.

* 2011 yılı Nisan ayında kurulan TBMM Üstün Yetenekli Çocukları Araştırma Komisyonu, okul eğitimlerinin yetersiz, BİLSEM'lerin de ihtiyacı karşılamaktan uzak olduğunu, üstün yetenek ve zekalı öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun eğitim alamadıklarını [tespit etti](#). Milli Eğitim Bakanı bu sorunların çözümüne yönelik olarak, 2010-2011 öğretim yılı itibarıyla üstün yetenekli ve zekalı tanısı konulan 10 bin 807 öğrenciyi ilgilendiren [önemli açıklamalar yaptı](#). Okullarda destek sınıfı açılacağını, halen 57 ilde 63 adet olan ve üstün yetenekli çocukların eğitimi için kurulmuş bulunan Bilim ve [Sanat](#) Merkezlerinin (BİLSEM) sayılarının arttırılacağını ve Üstün Yetenekli Bireylerin Eğitimi Hizmetleri Yönetmeliği'nin hazırlanacağını bildirdi. [Bu durumda sormak gerekir](#): Ne zaman olacak bütün bunlar ve bütün bunlar oluncaya kadar bu çocukların ihtiyaçları nasıl karşılanacak?

* İlköğretime başlama yaşına 66 ay olarak karar veren Milli Eğitim, [kayıtların otomatik yapılacağını, okula göndermeyen veliye ceza verileceğini açıkladı](#).

* Eğitimin 12 yıla çıkartılmasına ilişkin mevzuat değişikliğine yönelik derslik, öğretmen ve müfredat yetersizliğine ilişkin eleştirilere Milli Eğitim Bakanı "Bunlar bizim sorunumuz. [Hükümetimizin kadro vermesi halinde ağustos ayında ciddi manada bir öğretmen ataması yapacağız](#)" dedi.

* [Takip edilmesi gereken bir öneri toplu sözleşme görüşmelerinde gündeme getirildi](#). Memur-Sen toplu sözleşme görüşmelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarına ait işyerlerinde görev yapan memurların 0-4 yaş arası çocuklarına yönelik kreş bulunmaması halinde, bu memurlara kreş parası yardımı yapılması ve geçmişte 2 çocukla sınırlı olan kreş yardımı ödeneğinde bu sınırın kaldırılması önerildi.

* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, çeşitli zamanlarda yaptığı açıklamalar ile hazırlığını yaptığı değişiklikleri duyuruyor. Bunlardan biri, çocuğun korunmasına yönelik mevzuatın yenilenmesine ilişkin. Bu çalışmalar kapsamında yapılacak değişiklik ile [çocuk istismarından hüküm giyen kişilerin çocuklara yönelik hizmetlerde çalıştırılmasının yasaklanacağı bildirildi](#). Ancak bu açıklamalar ile uyumlu uygulamaların hemen gerçekleştirilmemesi de tepkiye neden oluyor. [RedHack ekibi anneler gününde Aile Bakanlığı'nın internet sitesini hackledi](#). RedHack ekibi "Cumartesi Anneleri'ne, çocuklarını savaşa kurban vermiş tüm annelere, dünyanın ezilen cefakar anneleri için" diyerek [hizmet.aile.gov.tr](#)'de bir mesaj yayımladı.

* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, bir [Çocuk Hakları Üst Kurulu kurdu ve bir Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi yayımladı](#). Bu belge ile birlikte Bakanlık [aşağıdaki faaliyetlerde bulunacağını açıkladı](#):

Suçta sürüklenen çocuklara ceza hukuku yaklaşımı dışında bakabilen yeni bir özgün çocuk hukuku yaklaşımı geliştirilecek.

Üniversitelerde Çocuk Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezleri açılacak ve enstitüler kurulacak.

Eğitim kurumlarında engelli çocukların eğitim imkanlarından yararlanmalarını kolaylaştırmak için tüm okullarda "çocuk dostu" [mimari](#) düzenlemeler yapılacak.

Eğitimde fiziki, sözel ve duygusal her türlü şiddetin önlenmesi için yeni bir [model](#) oluşturulacak.

"Çocuk sağlığı standartları" belirlenecek. Bütün çocuklara, bu standartlara uygun şekilde, öncelikle aileleri, ailelerin yetersizliği halinde ise, ilgili kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları tarafından düzenli ve sürekli hizmet sunulacak.

Evlerinden kaçan çocuklar için "özel koruma merkezleri" açılacak. Aileye dönüşü sağlanan çocuklar ise izlenecek ve desteklenecek.

Ülke ölçekli etkin bir "Çocuk Koruma Sistemi" yapılandırılacak.

Aile ve çocuk hizmetlerinin Türkiye genelinde koordinasyonun sürdürülebilmesi amacıyla il ve ilçelerde teşkilatlanılacak.

Çocuk haklarının uluslararası alanda savunulması ve çocuk acil yardımlarını gerçekleştirmek amacıyla "Türkiye Çocuk Fonu" oluşturulacak. Hükümet, fon için kaynak ayıracak.

[Medya](#) ile ilgili yasal düzenlemeler ve uygulamalar çocuk hakları temelinde yeniden düzenlenecek. İhlallere yönelik etkin ve ağırlaştırılmış yaptırımlar uygulanacak.

* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, [çocuk hizmetlerine ilişkin bir genelge](#) yayımladı. Genelge çocuk hizmetleri kapsamında il müdürlükleri bünyesinde '[hukuk servisleri](#)' ile '[çocuk koruma ilk müdahale ve değerlendirme birimleri](#)' oluşturulmasını, mevzuatın uygulanmasının sağlanmasını ve toplumda çocuklara yönelik olumsuz algıyı değiştirecek çalışmalar yapılmasını öngörüyor. Ancak genelge [kanunlar ve çocuk korumanın temel prensipleri açısından tartışmalı pek çok düzenleme de içeriyor](#). Keşke Türkiye'de yeni gelişen alanları düzenleyen bu tür belgeler, hem bilimsel hem de katılımcı yöntemler ile hazırlanabilse. Bu asgari koşulu sağlamakta yaşadığımız zorluktan kaynaklanan riski, en azından uygulama sonuçlarını izleyerek giderebiliriz. Genelgenin uygulanmasını izleyecek bir mekanizma kurabilecek miyiz?

* "Çocuk Dostu Şehir İzmit" hedefiyle çocuk odaklı çalışmalar sürdüren İzmit Belediyesi, başka belediyelere de örnek olacak bir [Çocuk Hakları Okulu açacağını bildirdi](#).

* Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer, CHP İzmir Milletvekili Aşkın Türeli'nin, Ege bölgesindeki okullarda deprem güçlendirme çalışmasına ilişkin sorularına verdiği yanıtta, [ülke genelinde birinci ve ikinci derecede deprem bölgesinde bulunan 36 okulda güçlendirme yapıldığı bildirildi](#). Aynı zamanda Japonya Ulusal İşbirliği Ajansı (JICA) ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokol ile hayata geçirilen ve 2011-2013 dönemini kapsayan 'Okul Tabanlı Afet Eğitimi Projesi' kapsamında öğretmen eğitimi ve okul afet eylem planlarının oluşturulması çalışmalarının tamamlandığı da açıklandı. Türkiye'deki okul sayısı ve okulların fiziksel koşulları dikkate alındığında 36 okul oldukça az. Yürütülen proje

kapsamında eylem planları hazırlandığı da göz önüne alınarak, Türkiye'deki bütün okullara bu çalışmanın yaygınlaştırılmasının takipçisi olmak gerekir.

* AKP, CHP ve BDP, yeni anayasanın yazımına başlayan TBMM Anayasa Uzlaşma Komisyonu'na, anayasada yer almasını istedikleri genel ilkeler, temel hak ve hürriyetler, siyasal haklar ve özgürlükler ile ilgili [önerilerini sundu](#). [Hepsi son derece önemli olan bu taleplerden birinin üzerinde özellikle durulması ve takip edilmesi gerekiyor](#): "yoksulluğa karşı korunma hakkı".

AYIN KONUSU:

Çocukları Gerçekten Son Çare Olarak mı Tutukluyoruz?

2009 yılında, Siirt'te polis kulübesine molotofkokteyliyle saldırı nedeniyle tutuklanan biri 16, diğeri 17 yaşındaki iki çocuğun yaklaşık 2 yıl süre ile tutuklu yargılanmış olmalarını AİHM; [AİHS'nin 5. maddesinde yer alan 'özgürlük ve güvenlik hakkının' ihlali kabul etti](#). Kararda, çocukların tutuklanmasının son çare olarak düşünülmesi ilkesine de atıf yapıldı.

Türkiye taraf olduğu [Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin](#) 37. maddesi ile bir çocuğun özgürlüğünün kısıtlanmasına ancak en son çare olarak başvurulacağını ve bunun da en kısa süre ile sınırlı tutulacağını taahhüt etmiştir. BM Çocuk Hakları Komitesi'nin bu maddeye ilişkin [yorumlarına](#) göre; *son çare olma ilkesi*, çocuğun korunması için daha iyi başka hiçbir yol bulunamaması halinde ve çocuğun davranışının bir başkasına yönelik ciddi bir tehlike oluşturması ve bunu itiyat haline getirmesi durumunda özgürlüğün kısıtlanmasına başvurulması anlamına gelmektedir. Bu da en kısa süre ile sınırlı olmalıdır.

Bunun olabilmesi için öncelikle soruşturma ve kovuşturma makamlarının kamu davasının açılmasını erteleme, uzlaşma ve benzeri konuyu adli makamlara taşımayı engelleyici yetkiler kullanabilmesi gerekir ([BM Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kuralları 11](#)). Türkiye'de ceza hukukuna ilişkin düzenlemelerde 2005 yılında yapılan değişiklik ile uzlaşma, kamu davasının açılmasının ertelenmesi, adli kontrol, hükmün açıklanmasının geri bırakılması, cezanın ertelenmesi, şartlı salıverme gibi çeşitli olanaklar düzenlendi. Ayrıca [Çocuk Koruma Kanunu](#), güvenlik tedbirleri uygulaması öngördü. Ancak, kanunların tanıdığı bu olanakların bir kısmı için kullanım alanı zaten kanun tarafından kısıtlanmış durumda; birçoğu da personel, bütçe veya hizmet yetersizliği sebebiyle uygulanamıyor. Bir yandan da bu alanda yayımlanan veri sınırlı olduğu için uygulamalar ve sonuçları izlenemiyor. Bu nedenle de yapılan birçok yasa değişikliğine rağmen hala tutuklamanın son çare olarak uygulanması ve en kısa süre ile sınırlı olması sağlanamıyor.

Kolluğa, C. Savcısına veya hakime, "çocukların özgürlüklerini kısıtlamayın" demek yetmiyor, tutuklamaya alternatif olacak yöntemlerin sunulması gerekiyor. [Bunun için de yapılması gerekenler artık Türkiye'de ilgili ve yetkililerin bildiği şeyler](#). Çok genel hatları ile yapılması gerekenleri bir kaç ana başlıkta toplamak mümkün:

(1) *Yasa değişikliği*: Kamu davasının açılmasının ertelenmesi, uzlaşma gibi usullerin uygulama alanını genişletmek; her suç ve her çocuk için güvenlik tedbirine başvurma olanağını genişletmek; güvenlik tedbirleri için özel yargılama usulü öngören ve güvenlik tedbirlerinin türlerini düzenlemek; tutuklama kararını verme yetkisini çocuk mahkemesi hakimine vermek üzere yasa değişikliği yapılmalıdır.

(2) **Kanunun öngördüğü tedbir hizmetlerinin oluşturulması:** Tutuklamaya alternatif oluşturacak bakım ve koruma olanaklarının arttırılması için psiko-sosyal destek ve eğitim programlarına dayalı ve yeterli uzman personele sahip sosyal hizmet kuruluşları ile sosyal hizmet, sağlık ve eğitim işbirliğinde çalışan tedavi, bakım ve eğitim hizmeti veren kuruluşlar oluşturulmalıdır.

(3) **Çocuk mahkemelerinin altyapı eksikliklerinin giderilmesi:** Sosyal incelemenin hazırlık aşamasında yapılmasını sağlamak üzere adliyelerde yeterli sosyal çalışma görevlisi görevlendirilmeli, sosyal inceleme için gerekli kaynak tahsis edilmeli ve çocuk mahkemeleri ile savcılık çocuk büroları yaygınlaştırılmalıdır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin çocuklarla ilgili tutukluluk sürelerinin uzunluğu nedeniyle verdiği mahkumiyet kararının, bütüncül bir çocuk adaleti reformuna vesile olması mümkün. Eğer herkes özellikle de devlet ciddiye alır ve öncelik verirse.